

září 2020

parówka ἡριτηθη salsiccia

비너 뷔르스트헨 viinerid сосиска

würst sausage Λουκάνικο Βιέννης

párek

維也納腸 párok wienerpølse

кренвирш הייקינקב salchicha

parówka ἡριτηθη salsiccia

비너 뷔르스트헨 viinerid сосиска

würst sausage Λουκάνικο Βιέννης

維也納腸 párok wienerpølse

кренвирш הייקינקב salchicha

párek

časopis Knihovny města Ostravy, p. o.

č. 9, 2020

ročník XX.

šéfredaktor: Bohdan Volejníček

grafika: Bohdan Volejníček

Anežka Chudejová

korektury: Šárka Kuligová

email: parek.kmo@gmail.com

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...

menu

Entrée	4
Recenze:	
Tři okamžiky exploze	5
Baby Jane	7
Hodinový strojek	9
Úvaha:	
Mistr a Markétka	12
Tipy z našich dětských knihoven	14

entrée

„Tento způsob léta zdá se mi poněkud nešťastným,“ děl Antonín Důra, majitel Říční lázně v ohbí řeky Orše v románu „Rozmarné léto“ od Vladislava Vančury, rodáka z nedalekého Háje ve Slezsku. Po téměř st letech od jeho vydání si určitě ne jeden z nás to stejné říká i o letošním létě. Sice za to nemůže pohled na hodnoty v přístroji Celsiově, ale koronavirová situace všude kolem, kam se jen podíváte. Místo ciziny jsme měli využívat krás naší země a jezdit třeba z Prahy na venkov do Ostravy. Ale krize nekrize, knihy se naštěstí vydávaly a četly stále. A co byly největší prázdninové bestsellery? Jasně to byl příběh z našeho kraje Šikmý kostel od Karin Lednické, který „soutěžil“ s novinkou Radky Třeštíkové Foukneš do pěny. V populárně naučné tvorbě suverénně vedla kniha Robert Šlachta - Třicet let pod přísahou. A nesmíme opomenout i tolik diskutovanou rozsáhlou monografii Kundera.

Takže proti viru vem si knihu!

Bohdan BoboKing Volejníček

Tři okamžiky exploze

recenze

China MIÉVILLE

text: Jana Martiníková

Pokud čtete sci-fi, fantasy a podobné žánry ze stejného důvodu jako já – tedy, že vám „obyčejná“ realita, byť skvěle popsána, nestačí, a že jste rádi překvapováni – pak tohle je knížka pro vás. China Miéville (*1972) je totiž autorem, který své čtenáře překvapuje velice rád.

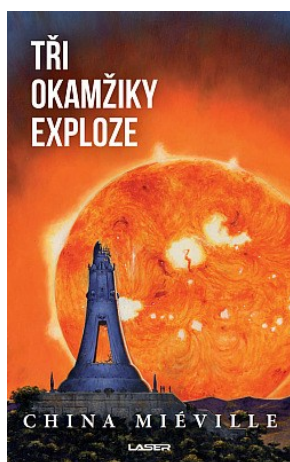
Sbírka povídek Tři okamžiky exploze obsahuje 28 textů, které svým někdy až miniaturním rozsahem tvoří zajímavý kontrast k jeho proslulým několikasetstránkovým románům, jako je Nádraží Perdido nebo Jizva. A co povídka, to hodně zvláštní nápad. Někdy jde naopak o celkem tradiční námět, který je ovšem zpracován originálním způsobem. Každopádně se nebudete nudit.

Miéville vás ve stylu svého oblíbeného žánru „new weird“ každou chvíli donutí zapochybovat, jestli to, co čtete, je vůbec sci-fi, fantasy nebo horor, nebo možná spíš detektivka s mysteriózními prvky, která se ovšem nečekaně převrátí v divokou grotesku... Miéville vypráví, naznačuje i zamlčuje. Místy jako by si jen hrál, experimentoval, ale pak si uvědomíte, že vás ta hra něčím silně zasáhla. Někdy si možná ani nebudete jisti, jestli někte-

ré věci myslí vážně, nebo si dělá legraci. Mísení žánrů je pro něj typické, ale netrvá na něm – třeba povídka Säckén je „klasickým“ hororem se vším všudy. A musím dodat, že naprosto strhujícím. Kdo si potrpí na konzervativně stavěný příběh, ve kterém každá zápletka dospěje k uspokoivému rozuzlení a kde se na konci všechno vysvětlí, bude občas zklamán. Zato si užijete neuvěřitelně silnou atmosféru tajemna a záhadna.

Autor je skvělý vypravěč, který svého čtenáře ale nehodlá „vodit za ručičku“ a sem tam ho nechá stát a lámat si hlavu, co a proč mu to vlastně ukázal. Nechá po nebi nad Londýnem plout obrovské ledovce, což je sama o sobě dost šokující představa, ale nakonec nejsilnějším zážitkem z četby byl pro mě naprosto realisticky působící popis reakcí lidí na tento úkaz. Člověk přivedený do nenormální situace, to je velmi zajímavý spojující prvek většiny těchto povídek. A také jejich podivnost, nezařaditelnost do „škatulek“, která jako by ukazovala, že i náš dnešní svět je stále méně přehledný a srozumitelný.

Knihu vydala Euromedia Group v překladu Milana Žáčka.

MIÉVILLE, China. Tři okamžiky exploze.

Praha: Euromedia Group, 2019. 502 stran.

Baby Jane

recenze

Sofi OKSANEN

text: Irena Šťastná

Autorka střední generace s estonsko-finskými kořeny na sebe strhla pozornost již dříve, a to Stalinovými krávy (česky 2012) a také Očistou (česky 2010). Přestože dnes máme do češtiny přeloženo již pět jejích knih, zastavíme se u románu *Baby Jane*, protože ten se linii spisovatelčiny tvorby vymyká. Kniha vyšla v edici Světová knihovna nakladatelství Euromedia Group – Odeon.

Sofi Oksanen píše finsky a je vnímána jako nejznámější spisovatelka reprezentující Finsko. Oprávněně, pochopitelně. Kdo jiný má román přeložen do čtyřiceti jazyků a prodán v počtu několika milionů výtisků. Přesto spisovatelka své po mamince estonské kořeny nezapírá, právě naopak, většina jejího literárního díla je spjata s Estonskem. Výjimku tvoří právě próza *Baby Jane*.

Dvě ženy ve vztahu. Jedna v hluboké temné depresi a v panické porušce, druhá též v ne zcela ideální verzi, nicméně minimálně schopná samostatného života. Lesbické téma tvoří rámec, ale není nosným klíčem pro děj. Tím je manipulující bývalá partnerka, nyní kamarádka, která šikovně zneužívá limitů, jež pro Piki znamená její diagnóza. Než tohle

partnerka nemocné Piki dešifruje, chvíli to potrvá. Nemít jídlo, potřebné léky či vyprané oblečení, to je pro člověka, který nedovede opustit byt jindy než v noci, docela svazující.

Nemalou roli hraje rovněž alkohol, kterým je nemoc snaživě, leč neúspěšně vytlačována z vědomí jednotlivce i obou partnerek. Mezitím dochází mezi lesbičkami k fyzickému napadení. Také však ke zjištění, že Piki jen přežívá, ale nežije, zejména díky nulové léčbě. To, že si obě partnerky vydělávají distribucí použitého spodního prádla či punčoch chtivým zákazníkům, je už jen úsměvným naředěním celé jinak tíživé životní situace.

Finále samozřejmě nesmíme prozradit, je však pro čtenáře výrazným překvapením. V ději, který hbitě odsypá a nevětví se, po něm budete zcela jistě prahnout.

OKSANEN, Sofi. Baby Jane.

Praha: Odeon, 2014. 170 stran

Hodinový strojek aneb Příběh na jedno natažení

Philip PULLMAN

text: Bohdan BoboKing Volejníček

Stejně jako literární mistr Stephen King i Philip Pullman tvrdí, že základem každé úspěšné knihy je hlavně výborný příběh. Tento britský spisovatel narozený v roce 1946 patří ke světoznámým autorům fantastické literatury, ale často u jeho jména najdete i záhadně znějící zmínku, že je přední představitel britského militantního ateismu, ať to znamená, co chce.

Knížka „Hodinový strojek aneb Příběh na jedno natažení“, která vyšla v roce 1996, tedy rok po první knize z jeho proslulé trilogie „Jeho šerá hmota“ (v jiném překladu taky jako „Jeho temné esence“), je oproti trilogii značně krátké dílo, které ale dosáhlo ve světě stejné popularity nejen mezi čtenáři, ale i kritiky. Obdobně jako „Jeho šerá hmota“ se jedná o knihu tvářící se na první pohled jako dětský příběh, ve své podstatě je to ale taková „literární“ přetvářka, která jen potvrzuje, že nemáme hodnotit knihu pouze podle obálky.

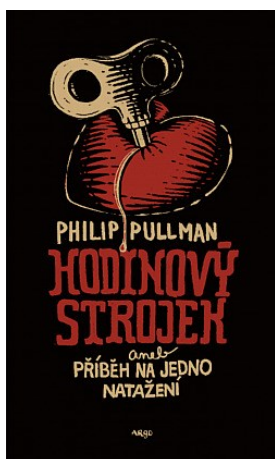
Do příběhu nás zavede vypravěč, nestranná osoba, která nám vysvětlí, co je to hodinový strojek řídící čas a pohánějící hodinové ručičky, které po natažení nekompromisně běží svým tik, tak, tik, tak a „pomaličku polehoučku se sunou dopředu a odtikávají nám čas do hrobu“. Už tato ukázka z předmluvy poukazuje, že Pullman nevytvořil pohádkové dílko pro děti. Samotný příběh se odehrává v dávných časech za jedné chladné noci v německém městečku Glockenheim, v místní hospodě U Bílého koně, kam chodí na jedno či více piv významní občané jako starosta či věhlasný hodinář Ringelmann a jeho učedník Karl aj. Vrcholem večera má být předčítání nového příběhu místního pisálka Fritze. Příběh prý opět děsivý a strašidelný, že posluchačům se vlasy budou ježít hrůzou. Všichni už na příběh napjatě čekají, kromě zamračeného a nevrlého mladého učedníka Karla, kterého zítra čeká mistrovská zkouška, už teď ale zpackaná („Dopij a dej si ještě jedno na můj účet, ať ten zítřek nějak oslavíme!“ - „Nasyp mi do něj jed a vypiju ho s radostí,“ zavrčel Karl.). Ale ani Fritz není zcela ve své kůži, poněvadž jeho nový interesantní příběh má jednu chybu - nemá konec. Je to příběh o princovi Ottovi, jeho zvláštním synovi Floriánovi a podivné princově smrti, která ho potkala jedné zimní noci. Středobodem příběhu je postava doktora Kalmeniuse, mistra hodináře, všeuměla. A právě ta se uprostřed Fritzova předčítání nečekaně objeví ve dveřích hospody U Bílého koně... A tak fiktivní příběh ve fiktivním příběhu se prolne a vytvoří nádhernou koláž o nespelnitelných lidských tužbách, temných stránkách každého z nás a o jisté naději, která ale ne vždy vyjde, ať už máte lidské či strojkové srdce.

Pullman prokázal své mistrovství, když vlastně do vcelku jednoduchého příběhu umně vložil základní myšlenky z Fausta o touze a chtíči, ale i třeba podstatu Frankensteinova, o věčné snaze vytvořit umělého člověka. Příběh nemá žádných hluchých míst a svým vyzněním až do hororového světa opět stejně jako u mistra hororů King poukazuje, že život v žádném pří-

padě není lehkou procházkou po zelené louce. Odlehčenými, ale mnohdy spíše mrazivými komentáři našeho nestranného vypravěče se jen zdůrazňuje, že nic není věčné, vše skutečně čas nekompromisně „odtikává“ k hrobu.

Kniha se dostala do finálního výběru Whitbread Book Awards (dnes Costa Book Award) a Carnegie Medal a stala se inspirací i pro několik divadelních her a jednu moderní operu.

Z originálu *Clockwork or all wound up* přeložila Dominika Křesťanová, vydalo nakl. Argo v roce 2019.

PULLMAN, Philip. Hodinový strojek, aneb, Příběh na jedno natažení.

Praha: Argo, 2019. 85 stran.

Mistr a Markétka

Michail Bulgakov

text: Tomáš Fiurášek

Přiznávám, že než jsem začal číst tuto knížku, měl jsem trošku obavy. Nejen pro studenta filologie je knížka z Ruska z období 1922 - 1991 děsuplnou předzvěstí "rudých řádků". Naštěstí jsem na předsudky nedal a pustil se do čtení.

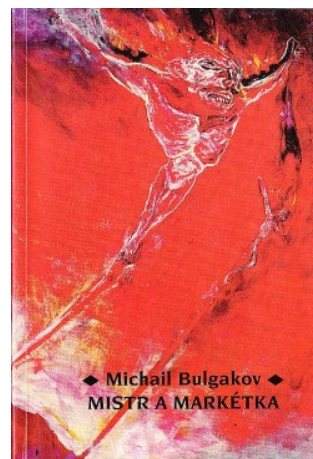
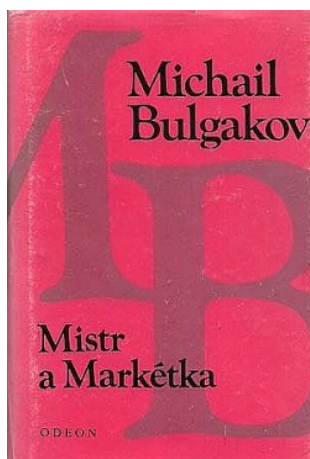
Po přečtení je mi velice líto, že i velká jména literárních vědců považují Mistra a Markétku jen za jakousi alegorii ke stalinismu, ale věřím, že ta knížka má v sobě mnohem víc.

Už úvodní scénou nám Bulgakov ukazuje svůj neotřelý talent pro temně groteskní situace. Dostáváme se do Moskvy ve třicátých letech, kde spolu vedou filozofický monolog básník a nakladatel. Monolog se týká jejich skalního ateismu - proč nemohl existovat Ježíš Kristus, proč nemůže existovat bůh ani ďábel. Netrvá však dlouho a přisedá si k nim v podobě starého muže Wolanda samotný satan, který s nimi začíná vést (pro něj) pobavený dialog, kdy mu básník a nakladatel vysvětlují, že on vlastně neexistuje. Woland poté předpoví krutou smrt nakladatele a odejde.

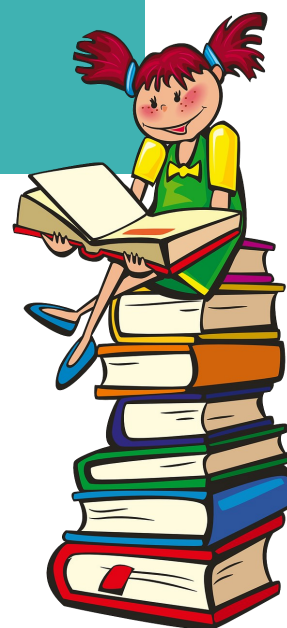
Děj má několik linií. Ve stejnou dobu se pro nás začíná rozehrávat příběh Ježíše Krista o dva tisíce let později od svého odsouzení až po ukřižování na Golgotě. V průběhu čtení knihy se dozvídáme, že druhou linií, kterou čteme o ukřižování, vlastně čteme dílo protagonisty knihy - Mistrův román.

Kniha mě zaujala především ztvárněním jednotlivých postav. Bulgakov se nedrží konzervativně zajetých kolejí - protagonisté této knihy vlastně nejsou ani povahově "dobří lidé", nýbrž pomstychtiví a sobečtí zamilovaní blázni. Dábel v tomto díle nehraje roli té zlé strany, ale slouží spíš jako jakási alternativa k Bohu. Celý závěr a rozzuzlení knihy posouvá knihu na přední příčky prakticky jakékoliv ruské kánonické literatury. Já osobně jej považuji za nejpovedenější dílo ruské literatury, které snad dodnes nese srovnání s ničím, co doposud v Rusku na poli literatury vzniklo.

Mistr a Markétka je pro mě důkazem, že nemusíme hledat mezi moderní současnou literaturou, abychom se opravdu dobře bavili a zároveň zapřemýšleli. Zábavností i myšlenkou je tato kniha daleko vepředu před současnou literaturou.

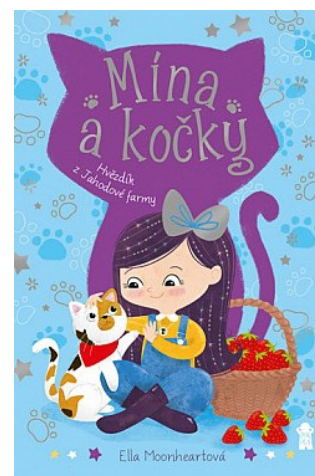

Tipy z našich dětských knihoven

Několik zajímavých tipů z letošní produkce dětských knih, které jsou ve fondech KMO, nám představí Denisa Hrubá.

Hvězdík z Jahodové farmy Ella Moonheart

Tato kniha je určena pro všechny malé milovníky koček. Hlavní hrdinka Mína nejen že má ráda kočky, ale dokonce se v jednu sama proměňuje. V kočičí podobě je Strážkyní Kočičího sněmu, který se běžně svolává, aby pomohl kočce v nouzi.

V této knize jede Mína na prázdniny na Jahodovou farmu své tety. Kromě tety a strýce ji zde přivítá i bratranec Max, který se na ni jen mračí a myslí

si, že je to jen povýšená holka z města. Na farmě je spousta zvířat, se kterými se Mína seznámí nejen v lidské podobě. I když nemůže Mína na farmě svolat Kočičí sněm, rozhodne se proměnit v kočku a pomoci místnímu staršímu kocourovi Hvězdíkovi s lovením myši a také s tím, jak se spřátelit s novou hlídačkou Daisy – nové Maxovo štěně.

Zda se pes a kočka spřátelí, to se dozvíte po přečtení této knihy.

Hvězdík z Jahodové farmy je součástí knižní série Mína a kočky. Tato kniha je již 5. knihou v sérii. Předchozí knihy jsou: Malá Misty se bojí, Stínkovi je smutno, Ruby se ztratila, Vločka a Sněženka hledají cestu domů. Ve všech těchto knihách řeší Mína různé případy kočičích problémů, řeší je jak prostřednictvím Kočičího sněmu v kočičí podobě, tak i v lidské podobě, pokud je například potřeba najít páníčka apod.

Knihy jsou rozděleny do kratších kapitol, které jsou bohatě doplněny malými černobílými ilustracemi.

Lucinka a pohár trpělivosti

Jana Hlavatá

Jelikož nám začal nový školní rok, rozhodla jsem se doporučit i jednu knížku pro prvňáčky a jejich rodiče. Tato kniha je určena ke společnému čtení rodičů a dětí. Kniha je psána dvěma velikostmi písma, kdy menší černé písmo je určeno pro rodiče a modré větší písmo je určeno pro děti –

začínající čtenáře. Celá kniha je psána krátkými větami bez složitých slov, aby děti lépe chápaly smysl vyprávění. Celý text je doplněn o krásné ilustrace, které se přímo vztahují k dané kapitole.

Hlavní hrdinkou této knihy je Lucinka, která zatím chodí do mateřské školky a jako každé malé dítě občas zazlobí. Ovšem když už je zlobení moc, říkají jí rodiče, že pohár jejich trpělivosti se plní.

Jednoho dne provede Lucinka něco, co se jejím rodičům nelíbí a bohužel pohár jejich trpělivosti opravdu přeteče a zlobí se na Lucinku.

Lucince stále vrtá hlavou, jak takový „pohár trpělivosti“ asi vypadá a kde ho její rodiče schovávají. Ptá se kamarádů ve školce, jestli neví, jak takový pohár může vypadat a kde může být. Děti nevědí, ale rozhodnou se, že Lucince pomůžou.

Chcete vědět, zda Lucinka „pohár trpělivosti“ najde a zjistí, jak takový pohár vypadá? Pak si určitě přečtěte tuto milou knížečku se stejně laděnými ilustracemi.

Bud' cool jako kočka **Stéphane Garnier**

Chceš být COOL a nevíš jako na to? Inspiruj se kocourem Ziggym.

Tato populárně naučná kniha je určena všem čtenářům od 9 let. Určitě se jí mohou inspirovat i rodiče, kteří chtějí svému dítěti pomoci zapadnout mezi kamarády.

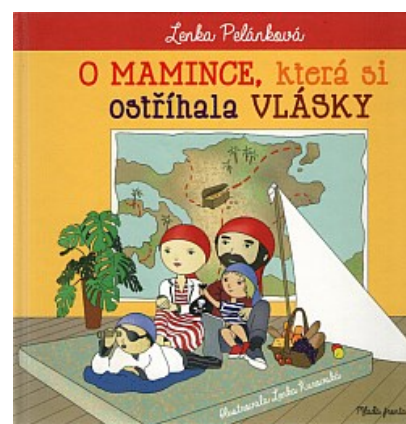
Autor se snaží prostřednictvím kocoura Ziggyho poradit dětem, jak se mají zachovat v určité životní situaci. Jak řešit různé problémy, které je v životě potkávají.

Snaží se dětem například poradit, jak být oblíbený, aniž by člověk musel ostatní „uplácet“ nebo ohromovat všemi nejnovějšími technickými výstřelky. Proč je důležité umět se prosadit a nejen „stát v koutě“. Myslím, že jedním z důležitých témat je i téma být občas OFF, kterým by se určitě mohlo inspirovat i velké množství dospělých a nežít jen ve virtuálním světě a porovnávat se s ostatními, které vidí na Instagramu, FB apod.

Za každou kapitolou je část nazvaná CHECK &CHAT!, v níž si každý čtenář má zodpovědět otázky týkající se daného tématu, které Ziggy řešil s malým čtenářem. Odpovídající milé ilustrace nás provázejí celou knížečkou.

Autor se v této knize zaměřil na děti, inspirovaný svými dvěma knihami pro dospělé „Chovejte se jako kočka“ a „Chovejte se jako kočka 2“.

O mamince, která si ostříhala vlásky **Lenka Pelánková**

Kniha je určena nejen pro nejmenší čtenáře, ale i pro jejich rodiče. Autorka se snaží prostřednictvím této knihy sdělit nejen malým čtenářům závažnost nemoci rakoviny prsu, ale i rodičům poradit, jak citlivou formou povědět dětem, co se s maminkou děje. Že bude maminka podstupovat těžkou léčbu a bude potřebovat jejich oporu a povzbuzení.

V neposlední řadě se snaží dětem ukázat, že za mamincinu nemoc rozhodně nemohou oni, ale že se to bohužel stává.

Kniha vznikla hlavně pro organizaci Mamma HELP, což je patientská organizace, která pomáhá ženám s rakovinou prsu a jejich blízkým. Organizace Mamma HELP vymyslela projekt „Říci to dětem“, který vznikl na základě potřeb maminek, které onemocněly a kromě řešení vlastního psychického rozpoložení potřebovaly také nějak informovat své děti o tom, co se děje.

Díky této knize, obohacené ilustracemi, se děti mimo jiné dozvědí, že je občas potřeba se i na tuto ošklivou nemoc zlobit.

Nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost však znamená stávat se hlupákem.

Jan Amos Komenský

Párek slaví 20 let

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...